

'Gaarne verwijdering van een mucokèle(?)'

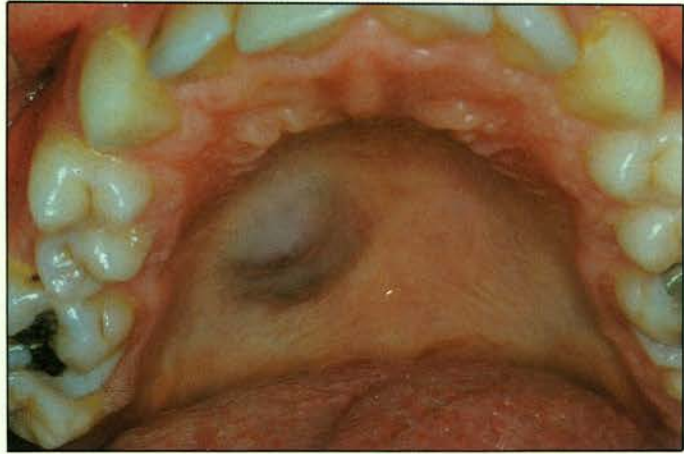
Vraag:

Het tussen haakjes geplaatste vraagteken geeft al aan dat de verwijzende tandarts van de in de afbeelding getoonde patiënt er niet geheel zeker van was dat het hier een mucokèle betrof. Het gaat om een 17-jarige, gezonde jongen. Hij was zichzelf niet bewust van de blauwe cysteuze zwelling op zijn gehemelte. In feite was dus sprake van een toevallsbevinding door zijn tandarts. Overigens was de verwijzende collega er vrij zeker van dat er bij het vorige bezoek van de patiënt, ongeveer een jaar geleden, niets afwijkends te zien was geweest.

Alle gebitselementen bleken bij testen vitaal te zijn. De tandfoto's toonden geen afwijkingen. Wat zou hier aan de hand kunnen zijn?

Antwoord:

In het gehemelleslijmvlies komen, vooral op de overgang van het harde naar het zachte gehemelte, talrijke kleine, zogenaamde accessorische speekselklieren voor. Niet geheel begrijpelijk is waarom in speekselklieren op die plaats zelden slijmretentiecysten (mucokèles) ontstaan, terwijl dat in de in de onderlip en in de mondbodem gelegen speekselklieren vrij vaak het geval is. Even onbegrepen is dat gezwellen zelden of nooit plaatsvindt in de speekselklieren van de onderlip en dat dit daarentegen vrij vaak het geval is in de in het gehemelte gelegen speekselklieren. Met andere woorden, wanneer bij onze patiënt wordt gedacht aan een aandoening van de kleine speekselklieren, moet vooral rekening worden gehouden met een gezwel. Het is daarbij goed te bedenken dat het in ongeveer de helft van de speekselkliergezwellen van het gehemelte om een kwaadaardig type gaat en dat daar ook sprake van kan zijn bij een jeugdige patiënt.

Blauwe cysteuze zwelling op het gehemelte. Het bleek te gaan om een speekselkliergezwel.

Kunnen er nog andere afwijkingen in het spel zijn? Zou het wellicht om een onschuldig hemangioom kunnen gaan? Hemangiomen komen immers toch juist op jonge leeftijd voor? Inderdaad, afgaande op de getoonde afbeelding zou het om een hemangioom kunnen gaan. Meestal zijn dergelijke hemangiomen congenitaal, dat wil zeggen reeds bij de geboorte aanwezig. Bij deze patiënt had de tandarts echter vrij nadrukkelijk geconstateerd dat de afwijking een jaar geleden nog niet aanwezig was.

Behalve aan een mogelijkheid van een hemangioom, moet bij zwellingen van het gehemelleslijmvlies worden gedacht aan een uiting van een non-Hodgkin-lymfoom, eventueel een maligne melanoom — en gelet op de leeftijd van de hier besproken patiënt is dat een nogal theoretische mogelijkheid — aan een metastase van een elders in het lichaam gelegen primair gezwel.

Het in de vraagstelling vermelde gegeven dat alle gebitselementen vitaal waren en dat de röntgenfoto's geen afwijkingen toonden, maakt het uiterst onwaarschijnlijk dat hier sprake zou zijn van een dentogene cyste. Wel blijft de mogelijkheid bestaan van een afwijking uitgaande van het palatinale bot. Bovendien dient men bij een zwelling van het gehemelte altijd bedacht te zijn op de mogelijkheid van een vanuit de neus of de sinus maxillaris doorbrekend proces.

Op grond van de proefexcisie bleek het bij deze 17-jarige jongen om een speekselkliergezwel te gaan, met vermoedelijk een lage graad van kwaadaardigheid. Het leek verantwoord een tamelijk behoudende operatie uit te voeren. Tot op heden, na ruim negen jaar, zijn er geen aanwijzingen voor recidief of uitzaaiingen. In principe zal de controle na tien jaar worden beëindigd.

I. van der Waal, kaakchirurg